

Erdőfelügyelőségek.

2. §. (1) Újvidék székhellyel m. kir. erdőfelügyelőség állítatik fel, amely a szegedi m. kir. erdőigazgatóság fennhatósága alatt működik.

(2) Baranya vármegyének visszafoglalt területrésze a pécsi m. kir. erdőfelügyelőséghez;

Bács-Bodrog vármegyének visszafoglalt területrésze az újvidéki m. kir. erdőfelügyelőséghez;

Csongrád vármegyének visszafoglalt területrésze a szegedi m. kir. erdőfelügyelőséghez;

Vas vármegyének visszafoglalt területrésze a szombathelyi m. kir. erdőfelügyelőséghez;

Zala vármegyének visszafoglalt területrésze a zalaegerszegi m. kir. erdőfelügyelőséghez;

Szabadka, Újvidék és Zombor törvényhatósági jogú város az újvidéki m. kir. erdőfelügyelőséghez tartozik.

(3) Bács-Bodrog vármegyének a (2) bekezdésben említett terület-részen felüli egész területe, valamint Baja törvényhatósági jogú város az újvidéki m. kir. erdőfelügyelőséghez tartozik.

Erdőhivatalok.

3. §. A visszafoglalt délvidéki területen az állami erdőgazdaságok kezelésére Apatin, Bezdán, Doroszló és Palánka székhellyel m. kir. erdőhivatalok állítatnak fel. Ezek az erdőhivatalok a szegedi m. kir. erdőigazgatóság fennhatósága alá tartoznak.

4. §. A jelen rendelet az 1941. évi augusztus hó 16. napján lép hatályba; hatálybalépésével az 53.300/1935. F. M. sz. (Rendeletek Tára 1935. évf. 368. oldal), 80.400/1937. F. M. sz. (Rendeletek Tára 1937. évf. 116. oldal), 125.661/1938. F. M. sz. (Rendeletek Tára 1939. évf. 118. oldal), 112.891/1939. F. M. számú (Rendeletek Tára 1939. évf. 1.476. oldal) és 135.920/1940. F. M. számú (Budapesti Közlöny 1940. évf. 272. szám) rendeleteknek a jelen rendelettel ellentétes rendelkezései hatályukat veszítik.

Budapest, 1941. évi augusztus hó 13-án.

Báró Bánffy Dániel s. k.,
m. kir. földművelésügyi miniszter.

IRODALOM

Lesenyi Ferenc: Erdészeti szakművelődésünk és felsőbb erdészeti szakoktatásunk történelmi szerepe. (Kiadja a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának Könyvkiadó Alapja, Sopron, 1940.)

A „Bányászati, kohászati és erdészeti felsőoktatásunk története” címen megindított tanulmányorozatnak 5. füzeteként jelent meg az értékes munka: azoknak az előfeltételeknek az ismertetése, amelyek nyomán erdészeti kultúránk a gyakorlati tapasztalatok kezdetleges formáiból elérkezett a rendszeres felsőfokú oktatáshoz.

Az őstermelés tulajdonképpen csak a francia forradalom utáni időkben kezdett okszerű emberi tevékenységgé válni. A korábbi századok szellemi élete annyira a bölcsélet, a hit- és jogtudomány uralma alatt állott, hogy a gazdasági és műszaki fejlődés alapjait szolgáló természettudományi megismerésekhez csak a XVIII. század végén bekövetkezett nagy szellemi átalakulás során juthatott el az emberiség.

Ennek tulajdonítható, hogy hazánkban is századokon át egészen alárendelt szerepet töltött be az erdészet. A középkorban úzótt kezdetleges használatok — amelyeket még távolról sem lehet erdőgazdálkodásnak nevezni — csak a mohácsi vész utáni időkben nyerneek valamennyire határozottabb irányt, amikor bányaművelés és kohászat egyre nagyobb mértékű faszükségletének a fedezéséről kellett gondoskodni.

Miksa császár híres erdőrendtartása az első szilárdabb alkotású korlátozás, amely az erdőfenntartás szellemében fogant, gátat vetett a további szabad erdőpusztításnak és a későbbi törvényes intézkedésekhez is alapul szolgált.

Az erdők értékét akkor még tisztán az udvar *pénzügyi* politikája (a kamerális gazdálkodás elve) szabta meg, fenntartásukra a bányászat érdekében volt szükség, szakunk fejlődése tehát csak ezen a vonalon indulhatott el. A török hódoltság alól felszabaduló Délvidéken azonban *honzvédelmi* célokból is sok fára volt szükség; ez a körülmény vezetett az első mesterséges erdőültetésekhez és lényegesen emelte az erdészet jelentőségét.

A szerző két fejezetet szentel az összefüggések megvilágításának és hiánytalanul megérteti velünk, miért tartott viszonylag olyan soká, amíg az erdészet a számára kiutalt alárendelt szerepkörből kiléphetett. A városok, közbirtokosságok és uradalmak régebbi erdővédelmi és erdőhasználati rendszabályai ugyanis, mint elszigetelt törekvések, természetszerűen nem hozhattak egyetemes érvényű eredményeket.

Az erdészeti szaktudomány kialakulásának az első jeleivel a XVIII. század második felében találkozunk. Pest város főjegyzőjének, *Skoop Ferencnek* 1755-ben a kancelláriához felterjesztett erdőültetési javaslata, *Gregori János*, *Tessedik Sámuel*, *Vedres István* és *Witsch Rudolf* munkássága sokban hozzájárult ahhoz, hogy eljuthattunk az erdészettudomány rendszeres műveléséhez, amely Mária Terézia 1770-ben kelt rendelete alapján vette kezdetét az akadémiai rangra emelt selmeci bányászati tanintézetben. Am közel 40 évig tartott, amíg az erdészeti felsőoktatás kiharcolta az őt jogosan megillető önállóságot. Ez alatt az idő alatt fejlődése nem volt zavartalan, sőt *Wiesner* liptóújvári iskola-tervével majdnem helytelen útra terelődött. Mert minden tervezet megítélésénél elsősorban *politikai* szempontok érvényesültek és a bécsi udvari kamara tőle telhetően azon volt, hogy a saját hatásköre alatt tartsa meg a magyarság szempontjából fontos gazdasági intézményeket.

Lesenyi könyve a selmeci bányászati akadémián létesített erdészeti intézet megnyitásával (1809 február 12) zárul; a következő korszakot a tanulmányosorozat 6 füzete fogja tárgyalni.

A szerző felbecsülhetetlen szolgálatot végzett szakunk gazdaságtörténeti hátterének a teljes felderítésével. Az óriási okiratanyag gondos áttanulmányozása és rendszerbe foglalása már maga is elismerésméltó teljesítmény, a következtetések helyes levonása pedig az éles kritikai érzék bizonyossága.

Az 78 oldalra terjedő füzet nem könnyű olvasmány, de mindvégig lebilincselően érdekes; illő, hogy a magyar erdőmérnöki kar minden tagja megismerje.

M.

Lászlóffy Woldemár dr.: Magyarország ivóvízellátása. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kiadása, Budapest, 1940.)

„Magyarország lakosainak kereken 80%-a kútvizet iszik és hivatalos megállapítás szerint az ástott kutak $\frac{3}{4}$ részének a vize ártalmas az egészségre.“

A bevezetésnek ez az egyetlen mondata — úgy hisszük — elegendő ahhoz, hogy minden további magyarázat nélkül is megértsük, miért volt szükség az Országos Ivóvízellátási Nagygyűlés összehívására és miért kellene minél sürgősebben a szakemberek egyhangú álláspontjának érvényt szerezni: egyetlen összefogó szerv kezébe adni az ivóvízellátásnak a közigazgatás rendjében *négyfelé* szétszórt ügyét.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet — mint már annyiszor a multban — most is igen jelentős szolgálatot tett a köznek, amikor magára vállalta az Ivóvízellátási Nagygyűlés teljes tárgyalási anyagának a kiadását, mert ezzel hozzáférhetővé tette a felvetett gondolatok és elhangzott bírálatok teljességét a legszélesebbkörű nyilvánosság számára is.

Az összeállítás munkáját *Lászlóffy Woldemár dr.* vállalta és feladatának mindenben a legteljesebb sikerrel felelt meg. A 300 oldalra terjedő, gyönyörű kiállítású kötet, amelyhez *Papp Ferenc*, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, valamint az Országos Ivóvízellátási Nagygyűlés volt elnöke írt megszívlelendő előszót, négy részre tagolódik.

Az elsőben *Lászlóffy Woldemár dr.* ismerteti részletesen a nagygyűlés előzményeit, lefolyását és az előadásokkal kapcsolatban elhangzott felszólalásokat. Ezek között — örömmel állapíthatjuk meg — a magyar erdőmérnöki kar is helyet biztosított magának *Ijjász Ervin dr.* m. kir. főerdőmérnöknek „A fatenyészet jelentősége az ivóvízgazdálkodásban“ című rövid, de kitűnően összefogott eszmeműtuttatásával.

A II., III. és IV. rész a nagygyűlésen elhangzott előadások szövegét tartalmazza. Oszintén sajnáljuk, hogy lapunk korlátolt terjedelme bővebb ismertetésre nem ad módot, szükségesnek tartjuk azonban, hogy a kérdés fontosságára felhívjuk az érdeklődők és illetékesek figyelmét. Ezt pedig — meggyőződésünk szerint — már a kitűnő előadók nevének, illetőleg tárgyuk címének a felsorolása is biztosítja.

A II. rész „Magyarország ivóvízellátása“ főcímmel a következő előadásokat tartalmazza: *Bornemissza Géza*: „A hazai ivóvízellátás jelenlegi helyzete“, *Papp Remig*: „A magyarországi ivóvízellátás adatai“, *Lászlóffy Woldemár dr.*: „Községeink és városaink vízellátása“, *Trummer Árpád*: „A kultúrmérnöki szolgálat és az ivóvízellátás“, *Makó Kléger Sándor*: „A M. Kir. Iparügyi Minisztérium munkálatai a hazai ivóvízellátás fejlesztése terén“, *Tomcsik József* és *Jendrassik Aladár*: „Az Országos Közegészségügyi Intézet munkássága az ivóvízellátás terén“.

A III. résznek „Az ivóvíz megszerzése és szétosztása“ a címe, ebben a következő előadásokat találjuk: *Vendl Aladár dr.*: „Földtan és ivóvízellátás“, *Mazalán Pál*: „A mélyfúrású ivóvízkutak helyes létesítési módja és az ezzel kapcsolatos teendők“, *Schmidt Eligius Róbert dr.*: „A magyarországi ártézi kutakról, a körülöttük kialakult visszáságokról és megszüntetésük módjairól“, *Jendrassik Aladár*: „Az ivóvíz vizsgálata“, *Molnár Dénes*: „Az ivóvíz tisztítása“, *Farkas Imre*: „A vízszükséglet megállapítása“, *Vojcsik Lipót*: „A víz szétosztása“, *Andor Károly*: „A vízművek igazgatása“.

A IV. fejezet „Ivóvízellátásunk fejlesztése“ jegyében az alábbi előadásokról számol be. *Papp Remig*: „Az ivóvízellátás országos munka-

terve és pénzügyi keretei“, *Becsey Antal*: „Az ivóvízellátással kapcsolatos közigazgatási eljárások“, *Farkass Sándor*: „Közüzem vagy magánvállalat?“, *Vojcsik Lipót*: „Budapest környékének ivóvízellátása“, *Holló István*: „Néhány külföldi állam vízellátási tevékenysége“, *Németh Endre*: „Olaszország ivóvízellátó ellátása“.

A kötethez egy függelék is tartozik, amely *Vojcsik Lipót*, illetőleg *Kálmán Károly* összeállításában „Az ivóvízellátás-tervezet fontosabb segédkönyveiről“, illetőleg „Az ivóvízellátás magyarországi irodalmáról ad kitűnő áttekintést.

A M. Kir. Országos Öntözésügyi Hivatal 1940. évi jelentése.
(Budapest, 1941.)

Az 54 képpel, 69 ábrával és 23 táblázattal kísért 160 oldalas beszámoló újabb beszédes tanúbizonysága annak a hatalmas munkának, amely alföldi gazdálkodásunknak a szeszélyes időjárástól való függetlenítése érdekében folyik.

A kötethez írt előszóban *Kállay Miklós*, az Öntözésügyi Hivatal elnöke a múlt és ez évi árvizek tanulságai alapján különösen a *belvizek rendezésének* a fontosságát hangsúlyozza.

A bevezető (I) rész nyíltan feltárja, hogy az 1940. évre készített tervezetnek a mostoha időjárás és a rendkívüli viszonyok következtében csak egy része volt megvalósítható és ehhez is az előző évekhez képest több munkára volt szükség.

A II. rész az előmunkálatokat ismerteti, amelyek a hegyvidéki tárolás kérdésének a folytatólagos tanulmányozását, a tiszai nagy öntözőrendszer alapelveit ölelték fel, de kiterjedtek természetesen különböző anyagvizsgálatokra, kísérletekre és megfigyelésekre is.

A III. fejezet a békésszentandrás vízlépcső, a Hortobágy—Berettyó főcsatorna hajózhatóvá-tételére vonatkozó, végül a tiszafüredi, hódmezővásárhelyi és tiszai nagy öntözőrendszer tervezési munkáit foglalja össze.

A IV. rész az építőmunkálatokat, az V. az 1940. évi rendkívüli árvíz- és belvízviszonyokat ismerteti, míg a VI. fejezet a kisajátítás kérdésével foglalkozik.

Érdekes rész a VII., amely a tiszafüredi öntözőrendszer üzemével és főmunkáival ismertet meg bennünket.

A VIII. fejezet az öntözéses gazdálkodás elterjedését előmozdító tevékenységet népszerűsíti kitűnő formában, míg az utolsó 3 rész az Öntözési Alap költségvetését és a hivatal személyzeti ügyeit tárgyalja.

A mindvégig szigorú szakszerűséggel megírt jelentés nemcsak érdekes, hanem helyenként élvezetes olvasmány; tárgyának nagyvonalúsága és a jobb magyar sorsért folytatott bátor küzdelem meggyőző szavú leírása teszik azzá.

Miele: Die Akazie. (Berlin, 1941.)

A német Birodalmi Termelői Rend („*Reichsnährstand*“) kiadásában megjelent 12 oldalas kis füzetet azért tartjuk említésreméltónak, mert beszédes biznysága annak, mennyire megnövekedett Németországban is a nálunk közszeretettben álló, kitűnő akác gazdasági jelentősége. A szerző a falusi kisbirtokos osztály számára írta — nyilván népszerűsítési céllal — az egyébként elég ügyes ismertetőt, amelynél azonban joggal kifogásolhatjuk, hogy figyelmen kívül hagyta *Vadas Jenő* klasszikus munkáját.

Csernó Aladár dr.: Fakereskedők útmutatója. (A „Magyar Fapiac” kiadása, Budapest, 1941.)

Kétségtelen, hogy a fakereskedői pálya ma a legkedveltebbek közé tartozik és még mindig növekszik azoknak a száma, akik boldogulásukat ebben a szakmában keresik.

Kívánatos, hogy az új keresztény fakereskedő nemzedék mielőbb erős tartóoszlopává váljon közgazdaságunknak. Ennek pedig egyik legfontosabb előfeltétele, hogy mesterségének minden csínját-bínját hiánytalanul ismerje, biztosan mozogjon és ténykedéseiben gazdasági, jogi és üzleti szempontból egyaránt kifogástalan legyen.

Ezért jelent nagy segítséget az kezdők számára *Csernó Aladár dr.* 172 oldalas munkája, mert a szerző mint a Magyar Fatermelők, Faiparosok és Fakereskedők Országos Egyesületének a főtitkára, hivatásánál fogva is a legjobban kiismeri magát a rendeletek és előírások egyre bonyolultabbá váló útvesztőjében s így a vezérfonal, amit a rászorulóknak kezebe ad, feltétlenül megbízható.

Könyve 10 fejezetre oszlik. Az első a fakereskedés megkezdéséhez szükséges tudnivalókat (a nagykereskedői iparjogositványok korlátozása, telepengedély, cégbejegyzés, könyvvezetési kötelezettség), a 2. az illetékeket, a 3. a zsidótörvénnyel kapcsolatos intézkedéseket tartalmazza.

A további fejezetekben részletesen kitér a katonai szolgálatra, a szociális intézkedésekre, a társadalmi biztosításra és az anyag-gazdálkodás jelenlegi hivatalos irányelveire. A szállítási tájékoztató, az adókról szóló felvilágosítás és az árkérdéshez adott magyarázatok hasznosan egészítik ki az igazán gyakorlati célt szolgáló összeállítást; ezért melegen ajánljuk az érdeklődők figyelmébe. Ára 6 P, megrendelhető a „Magyar Fapiac” kiadóhivatalánál (Budapest, V., Nádor-utca 26.).

Wagner Márton: Tüzelőanyagkereskedők címűtára. (A „Magyar Fapiac” kiadása, Budapest, 1941. Ára 3.50 P.)

Az 54 oldalas füzet a tűzifakereskedelem szabályozása tárgyában kiadott 83.000/1940. K. K. M., illetőleg a szénkereskedelmet szabályozó 200.200/1941. K. M. sz. rendelet teljes szövegét és a tűzifanagykereskedők körzeti beosztását, valamint a Budapesten és a vidéken kijelölt tűzifa és szénnagykereskedők teljes névsorát közli a f. év július hó 1-i állapot szerint és így a szakmai érintkezést lényegesen megkönnyíti.

Köves Gábor Zoltán: Angóranyúl tenyésztése, takarmányozása és az angóragyapjú feldolgozása. (A szerző kiadása, Budapest (II., Csévi-u. 7.), 1941. Ára 3 P.)

A magyarországi „angórások” száma egyre növekszik és megállapítható, hogy különösen az erdészeti alkalmazottak — tiszték és altiszték egyaránt — foglalkoznak nagy előszeretettel az angóranyúl-tenyésztéssel.

Ezért tartjuk szükségesnek, hogy felhívjuk olvasóink figyelmét Köves igen ügyesen összeállított kis munkájára, amelyet a szerző „szerény útmutató”-nak szánt a kezdők részére. Mégis benne van minden, még pedig igen jól, ami a meginduláshoz szükséges. Ezek: a tenyészanyag kiválasztása, a nevelés, szaporítás, takarmányozás, törzskönyvezés, a gyakrabban előforduló betegségek, továbbá: a gyapjú ápolása, szedése, előkészítése, fonása, mosása és szárítása.

Az 54 oldalas, számos fényképpel és ábrával is kézzelfoghatóbbá tett vezérfonalnak tehát a hasonlótárgyú munkákkal szemben egyik

nagy előnye, hogy az angóryanültenyésztés minden részletét felöleli és ezzel valóban hasznos segítségére van a tenyésztőnek.

Külön meg kell dicséernünk a szerzőt, hogy mindvégig a gyakorlat követelményeit tartja szem előtt és azért is, hogy mondanivalóját világos, tiszta magyar nyelven közli.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. (LXXV. kötet, 1941.)

31—32. sz. — *Nyul Gy. dr.*: Kenőolajok lispei ásványolajból. — *Lengyel B. dr.*: A cellulóze és vegyipari jelentősége. — *Ifj. Madarász A.*: Aralakulás és árszabályozás.

33—34. sz. — *Szabó D.*: Vidéki városaink közforgalmi közlekedése. — *vitéz ifj. Bánó L.*: A mi belvárosi erődünk.

Értekezések és beszámolók: — *Futaky Z.*: A birtokrendezés közgazdasági feladatai és következményei. — *Muzsnai J. dr.*: A birtokrendezés közgazdasági feladatai és következményei. — *Pétery I.*: Ipari tervgazdálkodás.

35—36. sz. — *Ecsödi T.*: Dr. Bresztovszky Béla †. — *Paulheim F.*: Lakáskérdés Magyarországon.

A Műszaki Világ. (V. évf. 1941.)

17. sz. — *Varga J. dr.*: Az energiatermelés új problémái. — —: Vasútépítések Erdélyben.

18. sz. — *Árvay J. dr.*: A hajdusági öntöző-főcsatorna problémája.

A Vadászkutya. (11. évf. 1941.)

8. sz. — *Vértessy I.*: Vizslaversenyek. — *Forti J. dr.*: A kutya életének időtartama. — *Kökény G.*: „Csaba“ vizslatelep. — *Csizmadia Gy.*: Miként tanítottam Rigót dermedtre csaholni? — *Félix E.*: Alapfeltételek fokozatos fejlesztése.

Az Időjárás. (XLV. évf. 1941.)

5—6. sz. — *Kéri M. dr.*: Szárazsági számok Magyarországról. — *Bacsó N.*: Az 1940. év rendkívüli időjárása a Nagyalföldön. — *Bacsó N.*: Magyarország időjárása 1941 április és május havában.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXIV. évf. 1941.)

16. sz. — *Huszthy M.*: Egységes módszerek a szorzat, négyzet, hányados és négyzetgyök egész jegyei számának megállapítására. — *Szádeczky-Kardoss E. dr.*: A nagyalföldi artézi vizek főtípusai és azok szintjelző értéke.

17. sz. — *Dzsida J.*: A Salgótarjáni Kőszénbánya R.-t. salgótarjáni üzemeinek balesetei 1940-ben.

Gazdatisztek Lapja. (XLV. évf. 1941.)

9. sz. — *Pörnecei J.*: Községi ispánok. — *Götz F.*: Szövetkezeti nagygazdaság. — *Faber Gy.*: Fekete István írás-művészete. — *Landesz J.*: A földreformtól a telepítésig.

Halászat. (XLII. évf. 1941.)

8. sz. — —: Dr. *Maucha Rezső*, kísérletügyi főigazgató. — *Maucha R. dr.*: Kúzdalem a vöröskóráság (hasvízkór) ellen. — *Maucha R. dr.*: A vízi élettér biológiai egyensúlya. (6. közl.) — *Kontur Gy.*: Nemes tenyészponty kihelyezése a Duna és Tisza mentén.

Kémikusok Lapja. (11. évf. 1941.)

9. sz. — *Schay G. dr.*: Gázexplóziók elmélete. — *Lintner A. dr.*: Mercerizálás. — *Selényi P. dr.*: Ipari és mezőgazdasági termékek minősítése színmérések alapján.

Kertészeti Szemle. (XIII. évf. 1941.)

9. sz. — *Dobos L.*: Kő a kertben. — *Szailer L.*: Szőlő eltevése télire Budaörsön.

Köztelek. (LI. évf. 1941.)

32. sz. — *G. Gy.*: Gazdaságos műtrágyahasználat. — *Grábner E.*: A rozs közé vetett szőszös- vagy pannonbűkköny magtermesztés gyakorlati értéke. — *Zajtay A. dr.*: A köles takarmányozási jelentősége. — *Kund E.*: A sáncolás technikája.

33. sz. — *W. I.*: A gazdasági akadémiák jövője. — *Dg.*: Mezőgazdasági tanulmányi ösztöndíjak. — *r. — ö.*: A legkisebb mezőgazdasági munkabérek hatása a gazdasági üzemekre. — *Th.*: Munkásvándorlások. — *Prettenhoffer I. és Somorjai F. dr.*: Ötéves kísérletek a kotutalajú Kolontó hasznosítására. — *Grábner E.*: Az őszi búza és a rozs vetőmagcsökkentésének kérdése. — *E. Dorner B.*: Egy természetes zöldmezősítés csodáltnivaló esete. — *D. F.*: Gyümölcsfák a védőtöltéseken. — *Manninger R. dr.*: Új, fertőző sertésbetegség.

34. sz. — *Kadocsa Gy. dr.*: Védekezés a repce kártevői ellen. — *Zajtay A. dr.*: A pohánka felhasználása takarmányul.

35. sz. — *r. — ö.*: A termésátlagok növelése. — *Wellmann O. dr.*: A szarvasmarhatenyésztés fejlesztésének eszközei.

36. sz. — *W. B.*: Mezőgazdasági helyzetkép a Magyar Gazdaságkutató Intézet legújabb jelentéséből. — *Kreybig L. dr.*: A műtrágyázással kapcsolatos kérdések és irányelvek. — *Rónay E.*: Máktermesztésünk veszedelme.

Magyar Fapiac. (III. évf. 1941.)

32. sz. — *Földváry L. dr.*: Fastatisztikánk hibái.

33. sz. — *Zsombory I.*: Magyarország faellátása a rendeletek tükrében.

34. sz. — *Vitéz Simonkay Gy.*: Nem pazarolhatjuk a fát. — *Tolvaly R.*: Fontosak a tiszai fűrészek.

35. sz. — *Tóth Z.*: Az erdélyi fakérdésekről.

36. sz. — *Gászner A.*: A tiszai fűrészüzemek helyzete.

Magyar Méh. (62. évf. 1941.)

9. sz. — *Reibel M.*: Válasz a „Méhészszövetség“-et védő ismeretlen cikkírónak!

Magyar Vadászujság. (XLI. évf. 1941.)

23. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: Az új vadászévad küszöbén. — *Nagy J. dr.*: A Nagy lilik lúd első fészkelése hazánkban.

24. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: A német vadászat kézikönyvéről. — *Dummel N.*: Lelőési bérletek. — *Lajtváry L.*: Néhány eredetiség. — *Berényi V.*: Az állatok haszna és kára. — *Diczendy P.*: A tagosítás és a vadászat. — *Péchy-Horváth R.*: Elszaporodtak az ezüstrókák a Bükk-hegységben. — *Allányi Gy.*: A pézsmapocok elterjedéséhez.

Mezőgazdasági Közlöny. (XIV. évf. 1941.)

8. sz. — *Hetzel H. dr.*: A tehének meddősége. — *Neubauer M.*: Inulintartalmú növények ipari jelentősége. — *Ho.*: Dunántúli kisgazdaságok jövedelmezősége. — *ó.*: Az új vasúti díjtételek.

Nimród Vadászlap. (II. évf. 1941.)

23. sz. — *Beretzky P. dr.*: Árvizes madarászás-bogarászás. — *Veress G.*: A dámszarvas. (4. közl.)

24. sz. — *Veress G.*: Az 1941—42. vadászévad ígérete. — *Mader-spach V.*: Vadászat és képzőművészet. — *Varga E. dr.*: Ballisztika és vadászat. — *Kittenberger K.*: Látogatás a „hévízi” kenneiben.

25. sz. — *Sólyom*: Súlyos gondok. — *Gömöri*: Időszerű kérdések.

Technika. (22. évf. 1941.)

7. sz. — *v. Bokor R. dr.*: Fából készült műanyagok. — *Kazinczy G. dr.*: Az I vasgerendák jobb kihasználása. — *Fialovits B.*: A M. Á. V. gőzmozdonyainak történeti fejlődése. III. — *Sályi I. dr.*: Eljárás többtömegű rendszerek önlengésszámainak grafikus meghatározására. — *Baskai E. dr.*: A valódi freskó. — *Kuti F.*: A motorok kopogása.

Természettudományi Közlöny. (73. kötet, 1941.)

8. sz. — *Rapaics R.*: A vitaminok növényélettani szerepe. — *Tavaszy F.*: Tervszerű energiagazdálkodást. — *Szilády Z.*: A turulprobléma. — *Grósz E.*: A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének száz éve. — *Nyárády E. Gy.*: A Radnai-havasok tavasza és az ott lakó emberek hegyekre utaltsága. — *Fári L.* és *Vermes M.*: Kisszemcsés előhívás. — *Palóczy E.*: A 325 éves ejtőernyő és magyar feltalálója. — *Nagy J.*: Kovács János, az első magyar természetkutató utazó Afrikában. — *Kieselbach Gy.*: Az aszalt füge és mazsola készítése, kalórikus tápértéke, ásványanyag- és vitamintartalma. — *Király S. dr.*: A csipkebogyó jelentősége a népi táplálkozásban. — *Z. Fr. dr.*: A tüdőrák okozójáról. — *A. L. dr.*: Benzinkészletek párolgási vesztesége nagy melegben. — *Berkes Z. dr.*: Van-e különbség a napsütötte és az árnyékos levegő hőmérséklete között? — *Kendi Finály I. dr.*: A színek látásának fotokémiai magyarázata. — *Erdey-Gruz T. dr.*: Hogy készül a tükör?

Vadászat. — Halászat. (LX. évf. 1941.)

15. sz. — *Fenczik J. dr.*: A vadkacsafajaink meghatározása. — *E. Dörner B.*: A gyöngytyúk történelmi adatai.

16. sz. — *A. Balogh A.*: Mégis csak jó dolog szaklapot olvasni. — *v. Nagy I.*: A pézsmapocok.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1941. 63/64—69/70. sz.

Gläser: A favágás üzemének az újjászervezése. (Die Neugestaltung des Hauungsbetriebs.) 497—500. old.

A munkaerővel való takarékoskodás a fatermelésnél is nagyobb mértékű gépesítést követel, a szerfakihozatal emelése céljából pedig gondosabb választékolásra van szükség.

Ezért a szerző azt ajánlja, hogy a jövőben a szerfának alkalmas törzseket ne a döntés helyén darabolják el és készítsék fel különböző választékokká, mert ennek a munkának egy megfelelő telepen való

központosításával — ahol különlegesen gyakorlott szakemberek dolgoznak — a szerfaszálalék és — a gépi erő szolgáltatbaállításával — a termelvény minősége is emelhető.

Kétségtelen, hogy a frissdöntésű hosszú szálfáknak a kifuvározása nagyobb körültekintést és megfelelő úthálózatot igényel, de ezzel szemben az anyagnak az erdőből való gyors eltávolítása erdőművelési és erdővédelmi szempontból igen számottevő előnyöket jelent, amelyek a több- és jobbtermelés szempontjai mellett is súlyosan esnek a latba.

Leischner: Hogyan számítsuk ki az erdő értékét? (Wie sollen wir Waldwerte rechnen?) 509—512. old.

A fa egyre emelkedő közgazdasági jelentősége az erdőértékelésnél mindenre kiterjedő gondosságot kíván. A műveletnél tehát a következő sorrend szerinti részletmunkákat kell elvégezni. 1. Az állományok felvétele fafaj, kor, termőhely, sűrűség, minőség és kiszállítási lehetőségek szerint. 2. A véghasználat valószínű eredményének a megállapítása a régebbi adatokból vagy fatömegtáblákból. 3. A talaj értékelése a környező mezőgazdasági földek árának az alapulvételével. 4. A kezelési költségek kiszámítása több év átlagából és a jövőbeli gazdálkodás kívánalmaira való tekintettel. 5. Az értéknövekedés százalékosan a kiszámítása. 6. Az állományok értékének az előbbieken alapján és az erdőértékszámítás képleteivel való megállapítása.

Kirwald: Az erdőrendezés a Szudétaföldön. (Die Fortseinrichtung im Sudetenland.) 521—524. és 533—536. old.

A Szudétavidéknek már a középkorban kiemelkedő erdőgazdasági jelentősége volt és a termelés tartamosságát a XIV. századtól kezdve császári rendelkezések, később pedig törvényhozási intézkedések biztosították.

A szerző egy rövid történeti visszapillantás után sorra veszi azokat a körülményeket, amelyek az erdőrendezés szudétaföldi gyakorlatának a fejlődését lényegesen befolyásolták. Ezek legelőseje a tulajdonjog szerinti megosztás, mert nemcsak a kincstári, hanem a nagykiterjedésű hitbizományi erdőkben is parancsoló szükség volt a rendszeres erdőgazdálkodás bevezetésére. Így készültek el már a mult század elején az első üzemtervek, kezdetben a *kamerális értékelés*, később a *térszakozás*, legújabban pedig az erdő teljesítőképességét állandóan ellenőrző *eljárások* alapján. A Szudétaföld *Cotta*, *Judeich* és *Hufnagl* mellett a neves erdészek egész sorát adta szakunknak bizonyosságul annak, hogy életében az erdő mindig kiemelkedő szerepet játszott annak ellenére, hogy önálló kutatóintézmény híján különleges kérdéseinek a megoldására a multban kevés lehetőség volt.

INTERNAZIONALER HOLZMARKT. 1941. 31—36. sz.

Winkelmann: A svájci erdő- és fagazdaság új elhatározások előtt. (Die schweizerische Forst- und Holzwirtschaft vor neuen Entschlüssen.) 31. sz. 8—10. old.

A háborús viszonyok az évtizedek óta állandósult svájci erdőgazdaságot is új utakra kényszerítették. A csaknem teljesen megszűnt behozatal és a fokozott belföldi fogyasztás a fatartalék igénybevételét követeli és ezért a hivatalos körök azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a vágásra kerülő eddigi famennyiségnek *kétszeresét* termeltetik ki az erdőbirtokosokkal. A gazdasági viszonyok figyelembevételével azonban a százszázalékos többletet nem birtoktostenként, hanem *körzetenként* állapítják meg és a termelés zavartalan lebonyolítása érdekében ter-

mészetenes gondoskodnak megfelelő munka- és fuvarerő szolgáltatba-állításáról is.

A takarékoság szempontjainak a fokozottabb érvényesítése céljából sor kerül a szerfa *egységes választékolására is*, míg a forgalom egyensúlyát hatóságilag megállapított *legmagasabb árak* biztosítják.

Wodera: A légi fénykép jelentősége a gyarmati térbeosztásban, különös tekintettel az erdőgazdálkodásra. (Über die Bedeutung des Luftbildes für die koloniale Raumplanung mit besonderer Berücksichtigung der Forstwirtschaft.) 32—33. sz. 10—16. old. és 34—35. sz. 16—30. old.

A széles alapokra felépített érdekes közgazdasági tanulmány bevezetése azokat a szempontokat sorolja fel, amelyek — a rendelkezésre álló sor kerület és beosztása szerint — minden gazdálkodás lehetőségét megszabják. A földfelület kialakulásának és minőségének különösen a gyarmatokon döntő a befolyása. Ezért jutott ott a légi fényképezés fokozott jelentőséghez, mert lényegesen rövidebb idő alatt is sokkal jobban áttekinthető képet ad, mint a felvétel egyéb módjai. Különösen a feltáratlan erdőségekre vonatkozóan áll ez és egyáltalában nem csodálható, hogy a rendszeres erdőgazdálkodásnak a gyarmatokon való bevezetésénél az aerofotogrammetriára igen fontos szerep vár.

Bartels: A faipar fejlődéséről. (Gedanken zur Entwicklung in der Holzindustrie.) 36. sz. 10—17. old.

A fa felhasználása régebben sok anyaggazdálkodással járt és igen kevés volt a különlegesen képzett famunkások száma. A világháború után azonban a fának, mint nyersanyagnak, rohamosan növekedni kezdett a közgazdasági jelentősége, ami a faipar óriási fellendülését vonta maga után. Ez nemcsak újabb és egyre tökéletesebb fagegymunkáló gépek gyártásában és a legmesszebbmenő takarékoság érvényesítésében jelentkezik, hanem abban is, hogy a gyakorlati faipari munkásnak nagy a becsülete és jólétéről erősen kiépített szociális intézkedések gondoskodnak.

Belani: A fa és szárítása. (Der Werkstoff Holz und seine Trocknung.) 36. sz. 52—58. old.

A természetes szárítás hosszadalmas, nem tökéletes, sok károsítónak enged szabad utat és ezért a faipar minden kényesebb munkánál előszeretettel használ mesterségesen szárított és esetleg tartósított faanyagot.

A szerző fényképeken és rajzokon bemutatja egy korszerű szárítóberendezés üzemberendezését is.

LES A DREVO. 1941. 31/32—35. sz.

—: A Fiserdők hozamának az emeléséről az iglói és lőcsei körzetben. (Aktuálne veči, smerujúce k zvýšeniu výnosu malolesov v okr. Spišská Nová Ves a Levoča.) 31/32. sz. 1—5. old.

Az iglói kerületben az összes erdők 29%-a, a lőcseiben pedig 37% esik a kiserdőkre, amelyek legnagyobb része a volt úrbérések tulajdona. Ezek az erdők igen hathatósan szolgálták a közösségek javát, mert jelentős jövedelmük lehetővé tette utak, iskolák, templomok, kultúrházak építését, a villamosvilágítás bevezetését, stb. A felelős tényezőknek tehát fokozott figyelmet kell fordítaniok rájuk annál is inkább, mert hozamuk lényegesen kevesebb annál, mint amennyi helyes gazdálkodás mellett elérhető lenne.

A kedvezőtlen eredmények okai a következők. 1. A fadöntés nem történik szakszerűen, 2. a választékolás helytelen és sok esetben a szerfaanyagot is tűzifának dolgozzák fel, 3. az értékesítés kezdetleges. 4. a termelt fának a közbirtokosság tagjai között való felosztása nagy anyagpazarlással jár. — A hibák orvoslásához erélyes intézkedésekre van szükség.

Krišťa: Az erdészeti és faipari oktatásügy reformja. (Reforma lesmekeho a drevárskeho školstva.) 33/34. sz. 1—2. old.

A készülő szlovák erdőtörvény korszerű alapokat teremt a további gazdálkodáshoz. Szükséges tehát, hogy az oktatásügy is mindebben megfeleljen a kívánalmaknak.

A szerző nézete szerint a pozsonyi műegyetem erdészeti kara és a selmecbányai középfokú erdészeti tanintézet mellé még egy kétéves alsófokú tanintézetet is fel kellene állítani, amelynek a végzettjei a kisebb erdőbirtokok kezelését látnák el, mert erre a munkakörre a liptóújvári erdőőri iskola nem képesít.

Szlovákia fejlett faipara ma már nem nélkülözheti a különleges szakiskolákat sem. A felsőbbfokú, kétév folyamatos, faipari tanintézet — amelynek a növendékei a kereskedelmi iskolából lépnének át az első két év elvégzése után — Zsarnócán lenne felállítandó, míg az előmunkás- és fűrészmasterképző szakiskola Liptóújvárott nyerhetne elhelyezést.

— : **Finnország — Európa erdőben leggazdagabb állama. (Finsko — najbohatšia krajina na lesy v Europe.)** 33/34. sz. 5—6. old.

Az ország egész területének a 70%-át borítja erdő (ebből 40% az állam birtokában van!), kivételnek a 80%-a esik a fára, érthető tehát, hogy a hivatalos körök és az ország lakossága egyaránt mint legdrágább nemzeti kincset becsülik meg az erdőt.

— : **A láncereskedelem kiküszöbölése a fagazdaságban.) Vyraďit' medziobehod drevom.)** 33/34. sz. 8. old.

A szlovák fakereskedelemben a zsidóság még mindig igen jelentékeny szerepet játszik és legnagyobb részt ennek a körülménynek tulajdonítható, hogy a láncereskedelmet és ennek káros következményeit még mindig nem lehetett megszüntetni. A szerző erélyes intézkedéseket követel.

— : **Terjesszük a vörösfenyőt! (Rozširujme červený smrek.)** 35. sz. 2—5. old.

A vörösfenyőt kitűnő tulajdonsága és széleskörű felhasználhatósága mindenképpen méltóvá teszik arra, hogy a szlovákiai erdőekben minél nagyobb szerephez jusson.

Miltner: Vadászati tárgy filmfelvételek. (S kamerou na polovačke.) 35. sz. 8. o'd.

A szerző arról a nagy fáradtsággal készült filmről számol be, amely *Schulz dr.* vezetésével a „Tobis“ cég részére, örökítette meg a vadászat mesterségének a legnehezebb részeit.

HRVATSKI ŠUMARSKI LIST. 1941. 5—6. sz.

Dr. ing Balen főiskolai tanár születésének 50. évfordulójára. (Uz pedesetu obljetnicu Prof. Dr. ing. Balena.) 167—172. old.

Balen egyike Horvátország legkiválóbb erdészeti szakembereinek. Ő volt az első horvát erdőmérnök, akit a zágrábi egyetemen az erdő-

szeti tudományok doktorává avattak 1923-ban. 1927-ben a belgrádi egyetemen az erdőtenyésztés, az erdővédelem és vadászattan rendkívüli, majd 1930-ban rendes tanára lett. Több tudományos belföldi és külföldi intézet tagja. Beszél és ír nemcsak az összes szláv, de úgy szólván az összes európai nyelveken. Mint a Karszt szülőtte, előszeretettel s eredményesen foglalkozik a kopárok erdősítésének a nehéz feladatával. A selmezbányai erdészeti főiskolát végezte kitűnő eredménnyel, ősi Alma materünk tehát arra is büszke lehet, hogy az erdészeti ismeretek csiráját ő ültette Balen dr. lelkébe.

Vučković: Tanulmány a montenegrói nemesi, községi és családi közbirtoosságok erdeiről. (Prilog proučavanju plemenskih, seoskih i bratsveničkih šuma u Crnoj gori.) 167—168 old.

A lapunk 1939. évi X. és 1940. évi IX. füzeteiben ismertetett tanulmány folytatásaként közli a nevezett erdők fahozamainak az értékesítésénél a multban követett, ill. jelenleg alkalmazott eljárásokat és rámutat a szerinte jogi és erdészeti szempontból egyedül helyes megoldásra. A szerző felsorolta adatokból kitűnik, hogy a jugoszláviai fakereskedők és nagyvállalkozók egész raja pusztította az elmúlt 22 év alatt a montenegrói erdők faállományát és csak a hatóságok legnagyobb erőfeszítésének köszönhető, hogy a most független Montenegrónak maradt még annyi-amennyi erdeje.

Frančišković: Németországi tanulmányutunkon szerzett benyomásaim. (Impresijè s naučnog puta po Njemačkoj.) 213—247. old.

A számos fényképpel és táblázattal kísért beszámoló különösen a Spessart híres tölgygazdálkodásával foglalkozik bővebben, de Németországot más tekintetben is követendő példaképpen állítja a horvát erdészet elé.

*

A H. S. L. júniusi száma közli az új független Horvátország államfőjének, dr. Ante Pavelićnek, továbbá Frković Iván erdészeti- és bányaugyi miniszternek, valamint a minisztérium államtitkárának és az erdészeti főosztály vezetőjének az arcképeit. Az új miniszter a magyar erdészethez és Magyarországnak jó barátja, Rosandić államtitkár sokat, sőt bőrtönt is szenvedett a jugoszláv uralom alatt becsületes, hazafias horvát érzeimei miatt. Abramović főosztályfőnök az újból felálladt Horvát Erdészeti Egyesület elnöke.

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁS.

Doroszlai Gábor ny. h. államtitkár augusztus hó 26-án, 75 éves korában, Budapesten elhunyt.

A világháború előtti széleskeretű államerdészet egyik jólismert, legtevékenyebb vezető egyéniségét vesztettük el a Megboldogul ban, akit páratlanul szorgalmas, odaadó munkája vitt mindig előre szépen ivelő hivatalnoki pályáján.

A máramarosmegyei Felsővisón született 1866-ban és az akadémia elvégzése után a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál kezdte meg szolgálatát. Három évig a lugosi m. kir. erdőhivatalnál erdőrendezősi munkát végzett, onnan 1892-ben az orsovai kerületbe helyezte át felsőbbse, ahol a herkulesfürdői m. kir. erdő gondnokságot vette át. Egy év mulva azonban már a földművelésügyi minisztériumban